ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН ХАРЬЯА
ХОВД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Мянгад сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: ХОА-2022/09/НА-СТА-ТТ3

Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга,
Тэргүүлэх аудитор: Х.Болдбаатар
Цахим хаяг: Boldbaatar.Kh @audit.gov.mn
Аудитын менежер: А.Цэцэгсүрэн
Утас:70432545
Цахим хаяг: tsetsegsuren.a@audit.gov.mn
Аудитор: Д.Энхжаргал
Утас: 99434344
Цахим хаяг: Enkhjargald@audit.gov.mn

Цахим хуудас:
www.audit.mn
Ховд хот
2023 он

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ 3

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ 5

2.1 Аудит хийсэн нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлан 5

[illegible]

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан 6

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА 11

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа 11

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал 12

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд 12

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв 14

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН 17

4.1 Ерөнхий зүйл 17

4.2 Материаллаг байдал 17

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт 17

[illegible]

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ 18

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ 20

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
[illegible]	[illegible]
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
ОНӨААТҮГ	Орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газар
ИТХ	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал
[illegible]	[illegible]
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
84000 Цамбагарав баг, Жаргалант сум, Ховд
Утас: 976-70433061, Факс: 976-70433061
E-mail: khovd@audit.gov.mn

2023.03.24 № 02/124

танай ____________-ны №____________-т

МЯНГАД СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА
М.БААТАР ТАНАА

ӨӨРЧЛӨЛТГҮЙ ДҮГНЭЛТ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-д заасны дагуу Мянгад сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн нэгтгэсэн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Мянгад сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Мянгад сумын татварын орлогын гүйцэтгэл 375.9 сая төгрөгийн орлого бүрдэж 4.2 сая төгрөгөөр тасарсан байна. Татварын орлогын гүйцэтгэлийг нэр төрлөөр нь авч үзвэл, үйл ажиллагааны орлого 71.6 сая, улсын тэмдэгтийн хураамж 0.4 сая, газрын төлбөр 0.9 сая, байгалийн нөөц ашигласны төлбөр 2.1 сая, торгуулийн орлого 3.1 сая, үл хөдлөх хөрөнгийн татвар 4.8 сая, төгрөгөөр тус тус орлого давж, цалин хөлс, шагнал урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрхлэлтийн орлого 2.3 сая, хөрөнгийн орлого 8.3 сая, шууд бус орлого 8.6 сая, бууны албан татвар 0.01 сая, малын тоо толгойн албан татвар 37.1 сая, бусад татвар, төлбөр хураамж 0.7 сая, түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр 7.8 сая, хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж 3.8 сая төгрөгөөр тус тус тасалжээ.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 973.6 сая төгрөг буюу 99.2 хувьтай байгаа нь төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг ханган цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшуулал 1.5 сая, байр ашиглалттай холбоотой зардал 5.8 сая, нийт 7.3 сая төгрөгийг хэмнэн зарцуулсан байна.

Аудитын гол асуудал

Өмнөх онуудад төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн нэгтгэсэн тайланд нэгтгэгддэг байсан Ерөнхий боловсролын сургууль, Хүүхдийн цэцэрлэг, Эрүүл мэндийн төв, Соёлын

төсвийн санхүүгийн тайлангийн тогтмол зардлаас бусад үзүүлэлтүүд системийн дээд байгууллагын тайланд нэгтгэгдэх бодлогын өөрчлөлт бий болсонтой холбоотойгоор эдийн засгийн гол үзүүлэлтүүдэд нөлөөлөл бүхий өөрчлөлтүүд орсон байна.

Бусад асуудлын хэсэг

хэмжээний үзүүлэлтийг сумын ИТХ-ын 2021 оны 12 дугаар сарын 20 өдрийн 4/05 тоот тогтоолоор 6 бүлэг 86 заалтаар баталж, байгууллагын 2022 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд 6 зорилтын хүрээнд 86 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, биелэлтийг 2022 оны 12 дугаар сарын 19-ний өдрийн сумын ИТХ-ын хуралдааны 08/03 дугаар тогтоолоор 85 хувьтай хангалттай хэрэгжүүлсэн гэж дүгнүүлсэн байна..

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ХЯНАЛТ ШАЛГ. ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР: Х.БОЛДБААТАР

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлан

/Мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2021оны 12-р сарын 31	2022 оны 12-р сарын 31
1	**ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	663,800.70	563,424.00
31	**МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ**	78,416.40	190,215.00
33	**АВЛАГА**	270,489.30	203,422.60
34	**УРЬДЧИЛГАА**	55,588.30	116,723.70
35	**БАРАА МАТЕРИАЛ**	259,306.70	53,062.80
2	**ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	6,437,968.40	1,440,698.30
39	**ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ**	6,437,968.40	1,440,698.30
39200	**Биет хөрөнгө**	6,292,799.20	1,399,320.80
39300	**Биет бус хөрөнгө**	145,169.20	41,377.50
3	**НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II**	7,101,769.10	2,004,122.30
4	**НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР**	47,198.10	11,331.70
41	**БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР**	47,198.10	11,331.70
41300	**Өглөг**	47,198.10	11,331.70
5	**ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН**	7,054,571.00	1,992,790.60
51	**Засгийн газрын хувь оролцоо**	7,054,571.00	1,992,790.60
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	2,472,279.40	561,660.10
511002	Орон нутгийн төсвийн оруулсан хөрөнгө	0	561,660.10
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	2,138,621.60	385,711.20
6	**ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V**	7,101,769.10	2,004,122.30

2.2 Аудит хийсэн нэгтгэсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

/Мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2021оны 12-р сарын 31	2022 оны 12-р сарын 31
I	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	3,846,375.2	1,729,355.5
11	**ТАТВАРЫН ОРЛОГО**	127,546.0	316,590.6
110	**Орлогын албан татвар**	42,052.7	224,967.9
1100	**Хувь хүний орлогын албан татвар**	42,052.7	224,967.9
113	**Хөрөнгийн албан татвар**	51,451.5	59,283.1
118	**Бусад татвар, төлбөр, хураамж**	34,041.8	32,339.6
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	1,112,829.1	190,517.7
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	1,112,829.1	190,517.7
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	2,606,000.1	1,222,247.2
II	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН**	2,984,037.0	1,635,408.7
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	2,984,037.0	1,635,408.7

210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	2,864,349.7	1,583,775.6
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	1,640,621.7	393,232.6
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	209,833.0	48,232.9
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	242,475.9	339,775.0
2105	**Нормативт зардал**	173,564.7	335.3
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	4,117.3	2,521.4
2107	**Томилолт, зочны зардал**	3,387.0	2,720.7
2108	[illegible] **төлбөр, хураамж**	6,624.2	11,504.6
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	314,679.3	384,652.3
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	119,687.3	51,633.1
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	0.0	0.0
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
V	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН**	5,725.6	5,160,307.1
VI	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)**	856,612.6	-5,066,360.3

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2021оны 12-р сарын 31	2022 оны 12-р сарын 31
I	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	3,564,901.9	1,619,406.0
11	**ТАТВАРЫН ОРЛОГО**	127,546.0	316,590.6
110	**Орлогын албан татвар**	42,052.7	224,967.9
1100	**Хувь хүний орлогын албан татвар**	42,052.7	224,967.9
113	**Хөрөнгийн албан татвар**	51,451.5	59,283.1
118	**Бусад татвар, төлбөр, хураамж**	34,041.8	32,339.6
1180	**Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж**	22,922.2	16,498.1
1181	**Газрын төлбөр**	4,201.8	10,981.6
1182	**Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр**	6,917.9	4,859.9
1183	**Бусад татвар**	0.0	0.0
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	87,303.7	80,568.2
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	87,303.7	80,568.2
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	3,350,052.2	1,222,247.2
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	3,296,221.5	1,139,124.3
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	3,296,221.5	1,139,124.3
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	2,406,572.8	1,072,481.1
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	1,646,305.5	388,622.3
2102	[illegible] **шимтгэл**	217,596.7	48,660.8

2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	259,937.9	404,305.7
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	49,271.9	16,472.9
2105	**Нормативт зардал**	131,388.5	335.3
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	12,419.5	4,033.9
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	12,801.7	32,343.1
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	72,837.2	174,986.4
211	**ХҮҮ**	0.0	0.0
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	889,648.6	66,643.2
III	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)**	268,680.4	480,281.7
IV	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН** [illegible]	0.0	0.0
V	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)**	218,999.0	368,345.1
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	218,999.0	368,345.1
2200	**Дотоод эх үүсвэрээр**	218,999.0	368,345.1
2260	**Гадаад эх үүсвэрээр**	0.0	0.0
VI	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)**	-218,999.0	-368,345.1
VII	**САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН**	-30,550.0	-138.0
14	**Бусад эх үүсвэр**	0.0	0.0
[illegible]	**ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ**	[illegible]	[illegible]
VIII	**НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)**	19,131.4	111,798.6
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	59,285.0	78,416.4
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	78,416.4	190,215.0

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код:	**Тайлангийн үзүүлэлт**	**Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн**	**Нийт цэвэр хөрөнгө/өмч**
1	**2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	5,945,378.9	5,945,378.9
2	**Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт**	290,259.0	290,259.0
3	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	6,235,637.9	6,235,637.9
4	**Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт**	-37,679.6	-37,679.6
9	**Тайлант үеийн үр дүн**	856,612.6	856,612.6
10	**2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	7,054,571.0	7,054,571.0

11	**2022 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл**	7,054,571.0	7,054,571.0
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	4,579.9	4,579.9
13	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	7,059,150.9	7,059,150.9
19	Тайлант үеийн үр дүн	-5,066,360.3	-5,066,360.3
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**1,553,808.10**	**1,342,123.15**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**980,905.60**	**973,640.09**
[illegible]	**[illegible]**	**[illegible]**	**[illegible]**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	**375,523.60**	**374,117.59**
210101	Үндсэн цалин	253,784.00	251,394.86
210102	Нэмэгдэл	59,716.70	67,438.09
210104	Урамшуулал	10,854.50	28,136.43
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	**46,826.00**	**46,826.00**
210201	Тэтгэврийн даатгал	31,919.60	31,919.60
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,477.60	3,477.60
210203	ТОМШӨ-ний даатгал	3,167.60	3,167.60
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	750.70	750.70
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	7,510.50	7,510.50
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	**406,860.00**	**401,000.55**
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
210302	Түлш, халаалт	355,251.40	345,098.59
210303	Цэвэр, бохир ус	31,774.20	38,676.26
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	**15,791.40**	**15,791.40**
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
210402	Тээвэр, шатахуун	10,682.90	10,529.67
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,368.30	3,371.53
2105	**Нормативт зардал**	**335.30**	**335.30**
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	335.30	335.30
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	**4,033.90**	**4,033.90**
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	167.00	167.00
210604	Урсгал засвар	3,866.90	3,866.90
2107	**Томилолт, зочны зардал**	**2,720.70**	**2,720.70**
210702	Дотоод албан томилолт	2,720.70	2,720.70

2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	**32,343.10**	**32,343.10**
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	31,160.10	31,160.10
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	330.00	330.00
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	130.00	130.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	30.00	30.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	425.00	425.00
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**29,880.70**	**29,880.70**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	29,530.70	29,530.70
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**66,590.90**	**66,590.85**
2131	[illegible]	**14,957.80**	**14,957.75**
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	14,957.80	14,957.75
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	**51,633.10**	**51,633.10**
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	27,513.30	27,513.30
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн [illegible]	[illegible]	[illegible]
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,797.00	1,797.00
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**502,902.50**	**368,345.06**
220001	Барилга байгууламж	269,116.60	233,116.60
221001	Их засвар	118,182.30	91,584.59
222001	Тоног төхөөрөмж	51,700.00	32,168.47
223001	Бусад хөрөнгө	63,903.60	11,475.40
23	**ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ**	**70,000.00**	**138.00**
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	70,000.00	138.00
iii	**ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР**	**1,553,808.10**	**1,427,585.84**
32	**ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	**1,478,585.70**	**1,390,882.54**
320001	Орон нутгийн төсвөөс	1,126,217.30	1,038,514.14
320002	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	352,368.40	352,368.40
35	**ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС**	**75,222.40**	**36,703.30**
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	605.00	1,095.00
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	52,689.40	35,608.30
[illegible]	[illegible]	[illegible]	0
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0	21,980.41
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0	107,390.75

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	өмнөх он	тайлант он
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**168,507.5**	**151,459.89**
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	168,507.5	151,459.89
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**114,336.2**	**144,231.18**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	**28,794.2**	**0**
210101	Үндсэн цалин	2,000.0	0
210102	Нэмэгдэл	26,794.2	0
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	250.0	0
210201	Тэтгэврийн даатгал	250.0	0
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	**500.0**	**0**
210302	Түлш, халаалт	500.0	0
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	**3,343.9**	**0**
210401	Бичиг хэрэг	[illegible]	0
210402	Тээвэр, шатахуун	1,784.2	0
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	1,300.2	0
2105	**Нормативт зардал**	**43,109.5**	**0**
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	**6,079.5**	**0**
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	2,479.5	0
210602	Тавилга	3,600.0	0
2107	**Томилолт, зочны зардал**	**196.0**	**0**
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
210702	Дотоод албан томилолт	196.0	0
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	**264.0**	**0**
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	264.0	0
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**31,799.1**	**144,231.18**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	27,499.1	144,231.18
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	4,300.0	0
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**54,171.3**	**7,228.72**
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	**54,121.3**	**0**
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	23,321.3	0
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	30,800.0	0
2133	**Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	**50.0**	**7,228.72**
[illegible]	[illegible] төвлөрүүлэх шилжүүлэг	[illegible]	0
213405	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг		7,228.72
I	**ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР**	**168,507.5**	**151,459.89**
1311	[illegible]	[illegible]	[illegible]
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	-	1,000.00

131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө		144,900.74
[illegible]	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан [illegible] хөрөнгө	[illegible]	[illegible]
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	1,614.0	
131106	Хаагдсан данс	74,452.0	-

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Мянгад сумын Засаг дарга нь Монгол улсын Үндсэн хууль болон УИХ, Засгийн газраас гарч буй хууль тогтоомжид нийцүүлэн "Орон нутгийн хөгжил дэвшилд манлайлагч байж мэдлэг чадварт суурилсан нутгийн захиргааны мэргэшсэн байгууллага байх" эрхэм зорилгын дор үйл ажиллагааны чиглэл зорилтоо тодорхойлон дараах зорилтыг тавин [illegible]

- ✓ Хууль тогтоомж, хөгжлийн бодлого, стратеги зорилт, шийдвэрийг хэрэгжүүлэх ажлыг нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд зохин байгуулж хяналт тавих
- ✓ Баг байгууллагуудын үйл ажиллагааг уялдуулан зохион байгуулж, мэргэшил арга зүйн удирдлагаар хангах
- [illegible] байгуулах
- ✓ Тамгын газрын үйл ажиллагааг удирдан зохин байгуулах, батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах тайлагнах, хяналт тавих
- ✓ Хууль тогтоомжид заасан бусад чиг үүрэг
- ✓ Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах, цахим систем нэвтрүүлж, [illegible]
- ✓ Хуулиар тусгайлан олгосон чиг үүргийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ,
- ✓ Хуулиар олгосон нийтлэг чиг үүргийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

[illegible] хууль, Төрийн албаны тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль зэрэг хууль тогтоомжуудыг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд 2022 онд нэмэлт өөрчлөлтүүд орсон байна. 2022 онд нь Монгол улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуульд 4 удаа, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуульд 1 удаа, Төсвийн тухай хуульд 6 удаа, Шилэн дансны тухай хуульд 1 удаагийн өөрчлөлт орж Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль шинээр батлагдан мөрдөгдөж эхэлсэн байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

Сумын иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын тэргүүлэгчдийн 2018 оны 6 дугаар сарын 12-ний өдрийн 30-р тогтоолоор байгуулагдсан сумын өмч хамгаалах байнгын зөвлөл тус сумын өмч хөрөнгийн ашиглалт, хадгалалт, хамгаалалтад хяналт тавин ажиллаж төсвийн [illegible] тогтоол гаргуулан өмч хөрөнгийг бүртгэлд тусгуулж, актлах хөрөнгийг шийдвэрийн дагуу устгах ажлыг хариуцан ажиллаж жилийн ажлыг 88.0 хувьтай дүгнүүлсэн байна. Өмч хамгаалах байнгын зөвлөл нь 2022 оны 12 сарын 19-нд хуралдаж 08/09 тогтоолоор сумын хэмжээнд 17 нэр төрлийн 127.7 сая төгрөгийн хөрөнгө орлого авахаар шийдвэрлэжээ. Тайлант онд актлах хөрөнгө байхгүй гэж үзсэн байна.

Мянгад сумын Засаг даргын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2022 оны санхүүгийн үйл ажиллагаанд аймгийн Засаг даргын дэргэдэх санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын албанаас хяналт шалгалт хийгдээгүй байна.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

[illegible] үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Мянгад сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг *аккруэл* сууриар хөтөлж, нийтлэг зориулалттай, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Сумын нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд мөрдөх тусгайлан баталсан Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг байхгүй бөгөөд Сангийн яамнаас гаргасан бодлого шийдвэрүүдийг хэрэгжүүлэн и-баланс цахим программ хангамж ашиглан холбогдох хууль [illegible] тохируулан ашиглаж байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Мянгад сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг [illegible] захирагчийн болон Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх журам"-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 5,090.4 сая төгрөгөөр буюу 71.3 хувиар буурсан байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

/сая төгрөгөөр/

Тайлангийн үзүүлэлтүүд	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт	
Мөнгөн хөрөнгө	78.4	190.2	-111.8	2.4
Авлага	270.5	210.6	59.9	0.8
Урьдчилгаа	55.6	116.7	-61.1	2.1
Бараа материал	259.3	53.1	206.2	0.2
Үндсэн хөрөнгө	6437.9	1440.7	4,997.2	0.2
НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН	**7101.7**	**2011.3**	5,090.4	0.3
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Цэвэр хөрөнгө, өмч	7054.5	1992.8	5,061.7	0.3
ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	**7101.7**	**2,011.3**	5,090.4	0.3

Эх сурвалж: Мянгад сумын ТТЗ-ын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Дээрх хүснэгтээс харахад, *санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлангийн үзүүлэлт өмнөх оны үзүүлэлтээс нэлээ бүхий өөрчлөлттэй мөнгөн хөрөнгө, авлага, урьдчилгаа, үндсэн хөрөнгө цэвэр өмч хөрөнгийн данснууд байна.*

3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 78.4 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 190.2 сая төгрөг болж 111.8 сая төгрөгөөр буюу 42.6 хувиар нэмэгдсэн нь сум хөгжүүлэх төслийн зээл олгоогүй, хуучин зээлийн төлөлт хийгдсэнтэй холбоотой байна.

3.4.2 Авлага

Авлага дансны эцсийн үлдэгдэл 210.6 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 59.8 сая төгрөгөөр *буурсан* байна. Энэ нь байгууллагаас авах авлага 33.2 сая, хувь хүмүүсээс авах авлага 26.6 сая төгрөгөөр тус тус буурсан байна.

Хүснэгт [illegible] Авлагын үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Байгууллагаас авах авлага	40.7	7.4	(33.3)
Хувь хүмүүсээс авах авлага	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Дүн	**270.5**	**210.6**	**(59.9)**

Эх сурвалж: Мянгад сумын ТТЗ-ын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Урьдчилгаа дансны эцсийн үлдэгдэл 116.7 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 61.1 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 3. [illegible]

/сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Үндсэн хөрөнгө бэлтгэх урьдчилгаа	55.6	116.7	61.1
Дүн	**55.6**	**116.7**	**61.1**

Эх сурвалж: Мянгад сумын ТТЗ-ын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

3.4.4 Бараа материал

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 53.1 сая төгрөг болж 206.2 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 4. Бараа материал дансны үлдэгдэл

/сая төгрөгөөр/

Тайлангийн үзүүлэлтүүд	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт	
Түүхий эд материал	**103.1**	-	**(103.1)**	0.0
Тусгай зориулалттай материал	85.1	-	**(85.1)**	0.0
[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]
Бэлэн бүтээгдэхүүн	-	-	-	0.0
Хангамжийн материал	**156.2**	**53.1**	**(103.1)**	**34%**
Бичиг хэргийн материал	1.0	-	(1.0)	0.0

Аж ахуйн материал	106.8	18.2	**(88.6)**	0.2
Сэлбэг хэрэгсэл	3.6	-	**(3.6)**	0.0
Түлш шатах тослох материал	0.2		**(0.2)**	0.0
Хүнсний материал	4.8	-	**(4.8)**	0.0
Бусад хангамжийн материал	4.9	-	**(4.9)**	0.0
Мал амьтад	34.[illegible]	34.[illegible]	-	1.0
Нийт бараа материал	**259.3**	**53.1**	**(206.2)**	0.2

Эх сурвалж: Мянгад сумын ТТЗ-ын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант хугацаанд төсвийн хөрөнгөөр 21.3 сая төгрөгийн бараа материал бэлтгэж, аймгаас буцаан олгох нөхцөлтэйгөөр 10.0 сая төгрөгийн өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлж, нийтдээ 31.3 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, 31.4 сая төгрөгийн материалыг зарцуулж, 206.2 сая төгрөгийн бараа материалыг улсын төсвийн байгууллагуудын балансаас балансаж [illegible]

3.4.5 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл оны эхэнд 6437.9 сая төгрөг байсан бол оны эцэст 1440.7 сая төгрөг болж 4997.2 сая төгрөгөөр буурсан нь тусгай зориулалтын шилжүүлгийн [illegible] төсвөөс шууд санхүүжих болсонтой холбоотой үндсэн хөрөнгө бараа материалын үлдэгдэл 4799.5 сая төгрөгийн хөрөнгийг балансаас балансад шилжүүлсэн. Мөн тайлант онд 197.7 сая төгрөгийн элэгдэл байгуулсантай холбоотой буурсан байна.

3.4.6 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн эхний үлдэгдэл 47.2 сая, эцсийн үлдэгдэл 18.5 сая төгрөг болж 28.7 сая төгрөгөөр буурсан байна. Тайлан хугацаанд аймгийн Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс буцаан олгох нөхцөлтэйгөөр 10.0 сая төгрөгийн санхүүжилт авч тэжээл бэлтгэсэн, ажилчидтай холбоотой 0.9 сая, байгууллагад төлөх өглөг 28.6 сая төгрөгийн өглөг барагдаж, бараа үйлчилгээний зардлын 0.8 сая төгрөгөөр нэмэгдсэнтэй холбоотой байна.

3.4.7 Цэвэр хөрөнгө, өмч

Засгийн газрын оролцоо дансны оны эхний үлдэгдэл 7054.6 сая төгрөг байснаас оны эцэст 1992.8 сая төгрөг болж 5061.8 сая төгрөгөөр буурсан нь тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагууд болох Цэцэрлэг, Эмнэлэг, Сургууль, Соёлын төвийн урсгал зардал улсын төсвөөс шууд санхүүжих болсонтой холбоотой үндсэн хөрөнгө бараа материалын үлдэгдэл, авлага өглөг, засгийн газрын сан балансаас балансад шилжсэнтэй холбоотой байна.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, [illegible] зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 1553.8 сая төгрөгөөр, нийт зарлагыг 1553.8 сая төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид [illegible]

Мянгад сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны нэгтгэсэн төсвийг аймгийн ИТХ-ын 2021 оны 12 дугаар сарын 20 өдрийн 4/05 тоот тогтоолоор эх үүсвэрийг орон нутгийн төсвөөс 1478,6 сая, төсөвт байгууллагын үйл ажиллагаанаас 75.2 сая нийтдээ

1553.8 сая төгрөгөөр анх баталж, зарлагын гүйцэтгэл 1342,1 сая төгрөг буюу 86.4 хувьтай байна.

Төсвийн тодотголыг сумын ИТХ-аар 2022 оны 06 дугаар сарын 16-ны өдрийн 6/05 [illegible]

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд 1553.8 сая төгрөгийн төсөв баталснаас 1038.5 сая төгрөгийг орон нутгийн төсвөөс, 352.3 сая төгрөгийг ОХНС-аас, 36.7 сая төгрөгийг төсөвт байгууллагын үйл ажиллагаанаас, үүнээс: 1.1 сая төгрөгийг үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос, 35.6 сая [illegible] бүрдсэн байна.

Хүснэгт 5. Нийт орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/сая төгрөгөөр/

Санхүүжилтийн эх үүсвэр	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,478.58	1,390.88
Орон нутгийн төсвөөс	1,126.21	1,038.51
Орон нутгийн хөгжлийн сан	352.37	352.37
Төсөвт байгууллагын үйл ажиллагаанаас	75.22	36.70
Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос	0.60	1.10
Туслах үйл ажиллагааны орлогоос	52.70	35.60
Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	21.92	-
ЭХ ҮҮСВЭРИЙН НИЙТ ДҮН	1,553.80	1,427.58

Эх сурвалж: Мянгад сумын ТТЗ-ын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Гүйцэтгэлээр орон нутгийн төсвөөс 1038,5 сая, ОНХС-ийн санхүүжилт 352.4 сая, үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос 1.1 сая, туслах үйл ажиллагааны орлого буюу сум хөгжүүлэх сангийн зээлийн эргэн төлөлт, өвсний авлагаас 35.6 сая, нийт 1,427.6 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлж, урсгал үйл ажиллагаанд 973.6 сая, хөрөнгийн зардалд 368.3 [illegible] ерөнхий орлогод 12.9 сая төгрөгийг буцаан төвлөрүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 973.6 сая төгрөг буюу 99.2 хувьтай байгаа нь цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшуулал 1.5 сая, байр ашиглахтай холбоотой зардал 5.8 сая, Хоршоо хөгжүүлэх сангийн зээл олгоогүй, нийт 7.3 сая төгрөгөөр батлагдсан төсвийг хэмнэж зарцуулсантай холбоотой байна.

Үндсэн үйл ажиллагааны орлогыг 0.6, туслах үйл ажиллагааны орлого 52.7 сая төгрөгөөр тус тус батлагдаж гүйцэтгэлээр үндсэн үйл ажиллагааны орлогыг 1.1 сая, туслах үйл ажиллагааны орлогоос сум хөгжүүлэх сангийн зээлийн эргэн төлөлтөөс 35.6 сая, нийт нийт 36.7 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлж, 38.5 сая төгрөгөөр төсөвт байгууллагын үйл ажиллагааны орлого тасарч, сум хөгжүүлэх сангийн программын үнэ болон шүүхийн [illegible] холбоотой зардалд 0.1 сая төгрөгийн зардал санхүүжүүлсэн байна.

Хүснэгт 6. Сумын татварын орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/сая төгрөгөөр/

[illegible]	2022 оны		[illegible]
	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Нийт орлого ба тусламжийн дүн	307.421.20	316.590.50	(9.169.3)
Татварын орлого	307,421.20	316,590.50	(9,169.3)
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Хувь хүний орлогын албан татвар	174,568.00	224,967.80	(58,666.90)

Цалин, хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрхлэлтийн орлого	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Үйл ажиллагааны орлого	3.200.00	72.799.80	(69,599.8)
Шууд бус орлого	10,500.00	1,931.80	8,568.2
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	3,000.00	7,807.60	(4,807.6)
Бууны албан татвар	1,160.00	1,080.00	80.0
Малын тоо толгойн албан татвар	87,497.10	50,395.50	37,101.6
Иргэдийн мөнгөн хадгаламжийн хүүгийн орлого	20,000.00	11,732.90	8,267.1
Бусад татвар, төлбөр, хураамж	41,196.10	32,339.60	8,856.5
Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	27,764.00	16.498.10	11.265.9
Улсын тэмдэгтийн хураамж	1,764.00	2,118.70	(354.7)
Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны	10,000.00	[illegible]	[illegible]
Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	10.000.00	6.214.40	3.785.6
Газрын төлбөр	9,932.10	10,981.60	(1,049.5)
Газрын төлбөр	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Дуудлага худалдаа	-	-	-
Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	3,500.00	4,859.90	(1,359.9)
Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр			
Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	2,500.00	3,372.30	(872.3)
Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	1,000.00	1,487.60	(487.6)
Татварын бус орлого	19,500.00	22,655.00	(3,155.0)
Нийтлэг татварын бус орлого	19,500.00	22,655.00	(3,155.0)
Хувьцааны ногдол ашиг	-	-	-
Торгуулийн орлого	19.500.00	22.655.00	(3.155.0)
Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	53,294.40	36,703.30	16,591.1

Эх сурвалж: Мянгад сумын ТТЗ-ын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Мянгад сумын татварын орлогын гүйцэтгэл 375.9 сая төгрөгөөр биелж 4.2 сая төгрөгөөр тасарсан байна. Татварын орлогын гүйцэтгэлийг нэр төрлөөр нь авч үзвэл, үйл ажиллагааны орлого 71.6 сая, улсын тэмдэгтийн хураамж 0.4 сая, газрын төлбөр 0.9 сая, байгалийн нөөц ашигласны төлбөр 2.1 сая, торгуулийн орлого 3.1 сая, үл хөдлөх хөрөнгийн [illegible] тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрхлэлтийн орлого 2.3 сая, хөрөнгийн орлого 8.3 сая, шууд бус орлого 8.6 сая, бууны албан татвар 0.01 сая, малын тоо толгойн албан татвар 37.1 сая, бусад татвар, төлбөр хураамж 0.7 сая, түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр 7.8 сая, хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж 3.8 сая төгрөгөөр тус тус тасалжээ.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зарлагын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т "нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн [illegible] гаргах үүрэгтэй.

Нэмэлт санхүүжилтийн тайлангаар аймгийн Засаг даргын нөөц хөрөнгөнөөс дулааны өр 144.9 сая төгрөг, аймгийн Онцгой байдлын газраас 2.9 сая, Байгаль орчны газраас 1.4 сая, статистикийн хэлтсээс 1.2 сая, хандив тусламж 1.0 сая төгрөг төвлөрүүлэн

бараа үйлчилгээний бусад зардал, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний зардал дансанд тайлагнан үйл ажиллагаандаа зарцуулсан байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д "Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана." гэж заасны дагуу Мянгад сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны 12 дугаар сарын

тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах

байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулах, санхүү нягтлан бодох бүртгэл, хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой өгсөн зөвлөмжүүдийг тусгасан болно.

Аудитыг аудитор Д.Энхжаргал 2023 оны 03 дугаар сарын 15-ны өдрөөс 03 дугаар сарын 25–ний хооронд гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер А.Цэцэгсүрэн, газрын дарга,

Тус байгууллага нь 2022 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2023 оны 03 дугаар сарын 10-ний өдрийн 1/60 албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл бага гэж үнэллээ.

2,695.6 сая төгрөгөөс 2 хувиар буюу 53.9 сая төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдал тооцох хувийг 80 хувиар буюу 43.1 сая төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох *шаардлагагүй* гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль зөрчиж ЗДТГ-нь байгууллагын төсвөөс 0.5 сая төгрөгийн хэвлэл захиалгын зардал, бэлэг дурсгал шагнал урамшууллад 2.3 сая төгрөг тус тус зарцуулсан байна.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр [illegible] стандартыг тогтоох журам"-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Шилэн дансны цахим системд тендерт шалгарсан оролцогчийн мэдээлэл, ЗДТГ, ИТХ, Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжүүлсэн таван сая төгрөгөөс дээш орлого, [illegible] шийдвэрийн мэдээллийг мэдээлээгүйг аудитын явцад залруулан цахим системд мэдээлүүллээ.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн гэж дүгнэлээ.

4.5 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх аудитаар өгөгдсөн 1 төлбөрийн актын 22.7 сая барагдаагүй, 172.3 сая төгрөгийн 3 [illegible] өгөгдсөнийг бүрэн хэрэгжүүлж ажилласан байна. Нийтдээ аудитаар өгсөн шийдвэрийн хэрэгжилт 55.7 хувийн биелэлттэй байна.

Хүснэгт 7. Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

/сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх оны илрүүлэлт		Биелэлт		Зөрүү		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Акт	1	28.7	0	5.3	1	22.7	21
Албан шаардлага	3	172.3	2	79.8	1	[illegible]	[illegible]
Зөвлөмж	10	160.0	10	160.0	-		[illegible]
Нийт дүн	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	2	92.5	55.7

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

1. Сум хөгжүүлэх сангийн 2011-2020 онуудад олгосон хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэл 33 иргэнтэй холбоотой 168.8 сая төгрөг байгааг барагдуулалтыг авч үзэх

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 10.0 сая төгрөгийн алдаа[1] илэрсэн тул Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.10-т "Аудитын байгууллагаас зөвлөмж болгосон бүртгэлийн алдааны залруулгыг мэргэжлийн түвшинд хянан, удирдлагад танилцуулах, зөвшөөрсөн тохиолдолд тухайн санхүүгийн жил, улирлын тайланд залруулга хийх, зөвшөөрөөгүй [illegible] тайланд залруулаа.

Аудитаар нийт 33.2 сая төгрөгийн зөрчил[2] илэрснээс 3.7 сая төгрөгийн 2 зөвлөмж, 26.7 сая төгрөгийн 2 албан шаардлага, 2.8 сая төгрөгийн 2 төлбөрийн акт өгсөн.

5.1 Төлбөрийн акт

5.1.1 Засаг даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 19-ний А/20 дугаар захирамжаар Ажилтнуудаа эрүүл мэндийн багц 1.4 сая төгрөг олгосон нь *Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн зүйлийн 15.1.3-т "хууль тогтоомжид заасанаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох"-г зөрчсөн.*

5.1.2 2022 оны 12 сард ИТХ-н төлөөлөгч нарын 12 сарын урамшуулалд 1.4 сая төгрөг олгосон нь *Монгол улсын засгийн газрын 2022 оны 11 сарын 16-ны өдрийн 404 дугаар тогтоолыг зөрчсөн*

5.2 Албан шаардлага

5.2.1 *ОНХС-ийн зарцуулалттай холбоотой асуудал*

- Тайлант онд Цагаан булан багийн түүхэн альбом хийх 7.0 сая, Сумын ИТХ-н 30 жилийн ойн түүхэн танилцуулга ном бүтээх 5.0 сая, Ахмадаа ачилъя хөтөлбөр 1.0 сая, Залуучуудын хөгжлийг дэмжих хөтөлбөр 1.1 сая, Олон ястны өв соёлыг дэмжих хөтөлбөр 2.0 сая, Чадварлаг багш хөтөлбөр 2.0 сая, Хариуцлагатай тунгалаг төр 2.0 сая, Болзошгүй эрсдэл 3.5 сая, нийтдээ 23.7 сая төгрөгийг орон нутгийн хөгжлийн сангийн журамд заагдаагүй үйл ажиллагаа санхүүжүүлсэн нь *Сангийн сайдын 2021* ***оны 5 сарын 24-ний 86 дугаар тушаалаар баталсан "Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам", Төсвийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.3.3."үндэсний их баяр наадмаас бусад баяр, наадам, ойн арга хэмжээ, шашны зан үйлийн болон ёслолын зардал" зарцуулахыг хориглоно гэсэн заалтыг зөрчсөн.***

5.2.2 Шатахууны зарцуулалттай холбоотой асуудал

- Тамгын газар нь шатахууны зарцуулалтад хяналт хийгээгүй жолоочийн спидометрийн заалт дутуу, авто машин хэрэглэх эрхгүй албан тушаалтан шатахуун олгосон 3.1 сая төгрөг зарцуулсан нь *Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.2-т "Аймаг, нийслэл, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын дарга, аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн Засаг даргаас бусад этгээд албан тушаалын суудлын автомашин эзэмшихийг хориглоно"*

5.3 Зөвлөмж

5.3.1 Цалин шимтгэлтэй холбоотой асуудлаар

Илрүүлэлт: Олон нийтийн цагдаагийн ажилтанд олгосон урамшуулалт цалин 3.6 сая төгрөгөөс 0.8 сая төгрөгийн Нийгмийн даатгалын шимтгэл тооцож төлөөгүй нь *Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.1 "хөдөлмөрийн хөлсний сан, түүнтэй адилтгах орлого болон түүнд оногдох шимтгэлийг үнэн зөв тодорхойлж, тогтоосон хугацаанд төлөх", 32 дугаар зүйлийн 32.1.2 "иргэний хуулийн 343, 359 дүгээр зүйлд заасан гэрээгээр тохирсон хөлс"-г зөрчсөн байна*

<u>Өгсөн зөвлөмж</u>: Нийгмийн даатгалын шимтгэлийг нөхөн төлж байгууллагатай тооцоо хийх

5.3.2 Төрийн хэмнэлтийн хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудлаар

Илрүүлэлт: ИТХ-с 2022 оны 12 сард Монгол шуудан ХХК-д сонин захиалгын үнэ 0.5 сая төгрөг. Засаг даргын 2022 оны 1 дугаар сарын 26-ний А/29 дугаар захирамжаар шагнал урамшуулалд 1.0 сая төгрөг, Захирамжаар бэлэг дурсгалын зүйлд 0.1 сая нийтдээ 1.6 сая төгрөг зарцуулсан нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн зүйлийн 15.1.3-т "хууль тогтоомжид заасанаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох"; Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5-т "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу

	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль зөрчин бэлэг дурсгал, шагнал урамшуулал олгосон, хэвлэл захиалсан	1.0	2.8	-	-	1.0	2.8		
[illegible] олгосон	1.0	1.4					1	1.4
Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль зөрчин шатахуун олгосон	1.0	3.1	1.0	3.1				
Дүн	3.0	7.3	1.0	3.1	1.0	2.8	1.0	1.4

АУДИТЫН ТАЙЛАНГ ХЯНАСАН:

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР: Х.БОЛДБААТАР

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР: А.ЦЭЦЭГСҮРЭН

ТАЙЛАНГ БИЧСЭН:

АУДИТОР: Д.ЭНХЖАРГАЛ

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АКТ

2023 оны 03 сарын 25 өдөр Дугаар 76/А2171128 Ховд

ХОА-2022/09/НА/-СТА-ТТ3
ТӨЛБӨР БАРАГДУУЛАХ ТУХАЙ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Мянгад сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайланд аудитаар ИТХ-ын төлөөлөгч нарт улирлын урамшуулал илүү олгосон, батлагдаагүй зардлыг төсвөөс санхүүжүүлсэн 1411.4 мянган төгрөгийн зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16.5.1-д *"төсвийн байгууллагын өдөр тутмын үйл* ажиллагааг удирдах; "16.5.4-д "төсвийн байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх; 16.5.5-д "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18.1-д "Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ", Засгийн газрын 404 тоот тогтоолоор "ИТХ-ын төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа, тэдгээрийг чадавхжуулах арга хэмжээний зардлын нийтлэг жишиг, зарцуулах, тайлагнах" журамд заасан заалтуудтай тус тус нийцээгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2-т "*Шалгагдагч этгээд төсөв,санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаа болон төсвийн орлого бүрдүүлэх, зарцуулах, нийтийн өмч, хөрөнгө олж бэлтгэх, ашиглах, зарцуулах, хадгалах, хамгаалахтай холбоотой хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн бол төлбөрийн акт тогтооно*" гэж заасныг үндэслэн **ТОГТООХ нь:**

1. Дээрх зөрчилтэй холбоотой 1411450 /нэг сая дөрвөн зуун арван нэгэн мянган дөрвөн зуун тавин/ төгрөгийг хавсралтад заасны дагуу төлүүлэн Төрийн сангийн бусад нэр зааж ангилагдаагүй орлогын 100160000955 тоот дансанд 2023 оны 06 дугаар сарын 15-ны дотор төвлөрүүлэх.
2. Актын биелэлтийг 2023 оны 06 дугаар сарын 20-ны дотор Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлэхийг Мянгад сумын ИТХ-ын дарга Д.Баатарсүрэн, нягтлан бодогч Э.Номин нарт хариуцуулав.

ТӨЛБӨРИЙН АКТ ТОГТООСОН:

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР *Х.БОЛДБААТАР*

АУДИТОР *Д.ЭНХЖАРГАЛ*

[1] Монгол Улс, Ховд аймаг, Жаргалант сум, Цамбагарав баг, Засаг даргын Тамгын газрын байр, 3 давхар Утас: 70433061

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АКТ

2023 оны 03 сарын 25 өдөр Дугаар 76/А2171128 Ховд

ХОА-2022/09/НА/-СТА-ТТЗ
ТӨЛБӨР БАРАГДУУЛАХ ТУХАЙ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Мянгад сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайланд аудитаар ИТХ-ын төлөөлөгч нарт улирлын урамшуулал илүү олгосон, батлагдаагүй зардлыг төсвөөс санхүүжүүлсэн 1411.4 мянган төгрөгийн зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16.5.1-д "*төсвийн байгууллагын өдөр тутмын үйл* ажиллагааг удирдах; "16.5.4-д "төсвийн байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх; 16.5.5-д "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18.1-д "Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ", Засгийн газрын 404 тоот тогтоолоор "ИТХ-ын төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа, тэдгээрийг чадавхжуулах арга хэмжээний зардлын нийтлэг жишиг, зарцуулах, тайлагнах" журамд заасан заалтуудтай тус тус нийцээгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2-т "*Шалгагдагч этгээд төсөв,санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаа болон төсвийн орлого бүрдүүлэх, зарцуулах, нийтийн өмч, хөрөнгө олж бэлтгэх, ашиглах, зарцуулах, хадгалах, хамгаалахтай холбоотой хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн бол төлбөрийн акт тогтооно*" гэж заасныг үндэслэн **ТОГТООХ нь:**

1. Дээрх зөрчилтэй холбоотой 1411450 /нэг сая дөрвөн зуун арван нэгэн мянган дөрвөн зуун тавин/ төгрөгийг хавсралтад заасны дагуу төлүүлэн Төрийн сангийн бусад нэр зааж ангилагдаагүй орлогын 100160000955 тоот дансанд 2023 оны 06 дугаар сарын 15-ны дотор төвлөрүүлэх.
2. Актын биелэлтийг 2023 оны 06 дугаар сарын 20-ны дотор Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлэхийг Мянгад сумын ИТХ-ын дарга Д.Баатарсүрэн, нягтлан бодогч Э.Номин нарт хариуцуулав.

ТӨЛБӨРИЙН АКТ ТОГТООСОН:

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР *Х.БОЛДБААТАР*

АУДИТОР *Д.ЭНХЖАРГАЛ*

[1] Монгол Улс, Ховд аймаг, Жаргалант сум, Цамбагарав баг, Засаг даргын Тамгын газрын байр, 3 давхар Утас: 70433061

ТӨЛБӨРИЙН АКТЫН БҮРТГЭЛ, ХЯНАЛТЫН ХУУДАС

А. Төлбөрийн актын төсөл бэлтгэж, баталгаажуулах үеийн бүртгэл, хяналт

1.Ерөнхий мэдээлэл

1.1 Аудитын нэр	Мянгад сумын ТТЗ-ийн 2022 оны санхүүгийн тайлангийн аудит	1.2 Аудитын код	ХОА-2022/09/НА/СТА-ТТЗ

1.3 Аудит хийсэн үндэслэл	Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрх	1.4 Аудитын төрөл	Санхүүгийн тайлангийн аудит

1.5 Албан шаардлага / төлбөрийн актын дугаар	76/А2171128	1.6 Огноо	2023 оны 03 сарын 25	1.7 Мөнгөн дүн /төгрөгөөр/	1411450

1.8 Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох үндэслэл	Алдаа, зөрчлийн товч утга	ИТХ-ын төлөөлөгч нарт улирлын урамшуулал илүү олгосон, батлагдаагүй зардлыг төсвөөс санхүүжүүлсэн зөрчил илэрлээ	
	Алдаа, зөрчлийн ангилал	Төсвийн тайлагналтай холбоотой	
	Журмын заалт (4.2-оос аль тохирохыг оруулах)	4.2.3.5-д “Бүртгэл тооцоог зөрүүтэй тооцоолсноос үр дагавар үүссэн”	
	Зөрчсөн эрх зүйн актын	Нэр	Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль
		Заалт	Төсвийн тухай хуулийн 16.5.1-д “төсвийн байгууллагын өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдах; "16.5.4-д “төсвийн байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх; 16.5.5-д “батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18.1-д “Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ”
	Үндэслэл болгосон эрх зүйн актын	Нэр	Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн
		Заалт	21.2-д “*Шалгагдагч этгээд төсөв,санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаа болон төсвийн орлого бүрдүүлэх, зарцуулах, нийтийн өмч, хөрөнгө олж бэлтгэх, ашиглах, зарцуулах, хадгалах, хамгаалахтай холбоотой хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн бол төлбөрийн акт тогтооно*”

	Улсын төсвийн дансанд		

[1] Монгол Улс, Ховд аймаг, Жаргалант сум, Цамбагарав баг, Засаг даргын Тамгын газрын байр, 3 давхар Утас: 70433061

1.9 Төлбөр барагдуулах хэлбэр /Төгрөгөөр/	Орон нутгийн төсвийн дансанд	1411450	1.10 Төлбөр, зөрчил барагдуулах огноо
	Тухайн байгууллагын дансанд		
			2023-06-15

2. Үндэслэл болгосон гол нотлох баримтын талаарх мэдээлэл

№	Нотлох баримтын нэр төрөл	Дугаар	Огноо	Тайлбар
1 2				
3 4				
5 6				
7				

3. Аудитын баг болон хариуцагчийн талаарх мэдээлэл

№	Аудитын багийн		Хариуцагч			
	Овог нэр	Албан тушаал	Байгууллагын нэр	Албан тушаал	Овог нэр	Холбоо барих хаяг, утас
1	*А.Цэцэгсүрэн*	Аудитын менежер	*Мянгад сумын ИТХурал*	*Нарийн бичгийн Дарга*	*Д.Баатарсүрэн*	
2	*Д.Энхжаргал*	Аудитор		*Нягтлан бодогч*	*Э.Номин*	*95121272*

4. Төлбөрийн акт бэлтгэх үеийн чанарын хяналт

4.1 Чанарын хяналт хийсэн тэмдэглэл

№	Албан тушаалтан	Огноо	Чанарын хяналтаар өгсөн санал зөвлөмж	Гарын үсэг
1	Аудитын менежер	2023-03-27		
2	Тэргүүлэх аудитор	2023-03-27		

4.2 Төлбөрийн актыг хэвлэмэл хуудсанд хэвлэх зөвшөөрөл

№	Албан тушаал	Овог нэр	Огноо	Гарын үсэг
1	Тэргүүлэх аудитор	Х.Болдбаатар	2023-03-28	

5. Төлбөрийн актыг баталгаажуулж, хүргүүлэх үеийн баримтжуулалт

[1] Монгол Улс, Ховд аймаг, Жаргалант сум, Цамбагарав баг, Засаг даргын Тамгын газрын байр, 3 давхар Утас: 70433061

№	Үзүүлэлт			Мэдээлэл оруулах хэсэг	Тайлбар
1	Төлбөрийн актыг баталгаажуулсан тушаалын		Огноо	2023-03-28	
			Дугаар		
2	Төлбөрийн актыг хүргүүлсэн албан бичгийн		Огноо	2023-03-28	
			Дугаар		
3	Төлбөрийн актыг хүлээлгэн өгсөн	Огноо		2023-03-28	
		Ажилтны	Овог нэр	Д.Энхжаргал	
			Албан тушаал	Аудитор	
4	Төлбөрийн актыг хүлээн авсан	Байгууллагын нэр		Мянгад сумын ИТХ	
		Ажилтны	Овог нэр	Э.Номин	
			Албан тушаал	Нягтлан бодогч	
5	Төлбөрийн актын хэрэгжилтийг хариуцах	Газрын нэр		Төрийн аудитын газар	
		Ажилтны	Овог нэр	Д.Энхжаргал	
			Албан тушаал	Аудитор	
6	Тооцоолсон зөвшөөрүүлсэн үр өгөөж	Санхүүгийн	Тоо	1	
			Дүн	1411450	
		Санхүүгийн бус үр өгөөжийн тоо			

Б. Албан шаардлага, төлбөрийн актын биелэлтийн талаарх мэдээлэл

[1] Монгол Улс, Ховд аймаг, Жаргалант сум, Цамбагарав баг, Засаг даргын Тамгын газрын байр, 3 давхар Утас: 70433061

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АКТ

2023 оны 03 сарын 25 өдөр Дугаар 75/А2171128 Ховд

ХОА-2022/09/-НА-СТА-ТШЗ

ТӨЛБӨР БАРАГДУУЛАХ ТУХАЙ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Мянгад сумын төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд аудит хийхэд Засаг даргын тамгын газар нь Засаг даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 19-ний А/20 дугаар захирамжаар ажилтнуудын эрүүл мэндийн багц 1367500 төгрөгийг зарцуулсан зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн зүйлийн 15.1.3-т "хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох" , Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18.1-д “Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ”, гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2-т “*Шалгагдагч этгээд төсөв,санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаа болон төсвийн орлого бүрдүүлэх, зарцуулах, нийтийн өмч, хөрөнгө олж бэлтгэх, ашиглах, зарцуулах, хадгалах, хамгаалахтай холбоотой хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн бол төлбөрийн акт тогтооно.*” гэж заасныг үндэслэн **ТОГТООХ нь:**

1. Дээрх зөрчилтэй холбоотой 1367500 /нэг сая гурван зуун жаран долоон мянган таван зуун төгрөг/-ийг Төрийн сангийн бусад нэр зааж ангилагдаагүй орлогын 100160000955 тоот дансанд 2023 оны 06 дугаар сарын 10-ны дотор төвлөрүүлэх.

2. Актын биелэлтийг 2023 оны 06 дугаар сарын 15-ны дотор Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлэхийг Жаргалант сумын Тамгын газрын дарга Ч.Улаанхүү, нягтлан бодогч Э.Номин нарт хариуцуулав.

ТӨЛБӨРИЙН АКТ ТОГТООСОН:

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР *Х.БОЛДБААТАР*

АУДИТОР *Д.ЭНХЖАРГАЛ*

[1] Монгол Улс, Ховд аймаг, Жаргалант сум, Цамбагарав баг, Засаг даргын Тамгын газрын байр, 3 давхар Утас: 70433061

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АКТ

2023 оны 03 сарын 25 өдөр Дугаар 75/А2171128 Ховд

ХОА-2022/09/-НА-СТА-ТШ3

ТӨЛБӨР БАРАГДУУЛАХ ТУХАЙ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Мянгад сумын төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд аудит хийхэд Засаг даргын тамгын газар нь Засаг даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 19-ний А/20 дугаар захирамжаар ажилтнуудын эрүүл мэндийн багц 1367500 төгрөгийг зарцуулсан зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн зүйлийн 15.1.3-т "хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох" , Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18.1-д “Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ”, гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2-т “*Шалгагдагч этгээд төсөв,санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаа болон төсвийн орлого бүрдүүлэх, зарцуулах, нийтийн өмч, хөрөнгө олж бэлтгэх, ашиглах, зарцуулах, хадгалах, хамгаалахтай холбоотой хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн бол төлбөрийн акт тогтооно.*” гэж заасныг үндэслэн **ТОГТООХ нь:**

1. Дээрх зөрчилтэй холбоотой 1367500 /нэг сая гурван зуун жаран долоон мянган таван зуун төгрөг/-ийг Төрийн сангийн бусад нэр зааж ангилагдаагүй орлогын 100160000955 тоот дансанд 2023 оны 06 дугаар сарын 10-ны дотор төвлөрүүлэх.
2. Актын биелэлтийг 2023 оны 06 дугаар сарын 15-ны дотор Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлэхийг Жаргалант сумын Тамгын газрын дарга Ч.Улаанхүү, нягтлан бодогч Э.Номин нарт хариуцуулав.

ТӨЛБӨРИЙН АКТ ТОГТООСОН:

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР *Х.БОЛДБААТАР*

АУДИТОР *Д.ЭНХЖАРГАЛ*

[1] Монгол Улс, Ховд аймаг, Жаргалант сум, Цамбагарав баг, Засаг даргын Тамгын газрын байр, 3 давхар Утас: 70433061

**ТӨЛБӨРИЙН АКТЫН БҮРТГЭЛ,
ХЯНАЛТЫН ХУУДАС**

А. Төлбөрийн актын төсөл бэлтгэж, баталгаажуулах үеийн бүртгэл, хяналт

1.Ерөнхий мэдээлэл

1.1 Аудитын нэр	Мянгад сумын ТТЗ-ын 2022 оны санхүүгийн тайлангийн аудит	1.2 Аудитын код	ХОА-2022/09/-НА-СТА-ТТЗ

1.3 Аудит хийсэн үндэслэл	Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрх	1.4 Аудитын төрөл	Санхүүгийн тайлангийн аудит

1.5 Албан шаардлага / төлбөрийн актын дугаар	75/А2171128	1.6 Огноо	2023 оны 03 сарын 25	1.7 Мөнгөн дүн /төгрөгөөр/	1367500

1.8 Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох үндэслэл	Алдаа, зөрчлийн товч утга		Засаг даргын тамгын газар нь Засаг даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 19-ний А/20 дугаар захирамжаар ажилтнууддаа эрүүл мэндийн багц 1367500 төгрөг олгосон зөрчил илэрлээ.
	Алдаа, зөрчлийн ангилал		Дэмжлэг, тэтгэмж
	Журмын заалт (4.2-оос аль тохирохыг оруулах)		4.2.3.5-д "Бүртгэл тооцоог зөрүүтэй тооцоолсноос үр дагавар үүссэн"
	Зөрчсөн эрх зүйн актын	Нэр	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын тогтоол, төсвийн тухай хууль
		Заалт	Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн зүйлийн 15.1.3-т "хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох
	Үндэслэл болгосон эрх зүйн актын	Нэр	Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн
		Заалт	21.2-т "*Шалгагдагч этгээд төсөв, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаа болон төсвийн орлого бүрдүүлэх, зарцуулах, нийтийн өмч, хөрөнгө олж бэлтгэх, ашиглах, зарцуулах, хадгалах, хамгаалахтай холбоотой хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн бол төлбөрийн акт тогтооно.*"

[1] Монгол Улс, Ховд аймаг, Жаргалант сум, Цамбагарав баг, Засаг даргын Тамгын газрын байр, 3 давхар Утас: 70433061

1.9 Төлбөр барагдуулах хэлбэр /Төгрөгөөр/	Улсын төсвийн дансанд		1.10 Төлбөр, зөрчил барагдуулах огноо
	Орон нутгийн төсвийн дансанд	1367500	
	Тухайн байгууллагын дансанд		
			2023-05.25

2. Үндэслэл болгосон гол нотлох баримтын талаарх мэдээлэл

№	Нотлох баримтын нэр төрөл	Дугаар	Огноо	Тайлбар
1	Дансны хуулга		2022	Байгууллагын дансны хуулга
2	Орлого, зарлагын баримт		2022	Анхан шатны баримтууд, цалингийн дэлгэрэнгүй бүртгэл
3	Ерөнхий журнал		2022	Өглөг авлагын журнал

3. Аудитын баг болон хариуцагчийн талаарх мэдээлэл

№	Аудитын багийн		Хариуцагч			
	Овог нэр	Албан тушаал	Байгууллагын нэр	Албан тушаал	Овог нэр	Холбоо барих хаяг, утас
1	Х.Болдбаатар	Дарга				
2	А.Цэцэгсүрэн	Аудитын менежер	*Жаргалант сум ИТХ*	*Дарга*	*Ч.Улаанхүү*	
3	Д.Эрдэнэцэцэг	Ахлах аудитор		*Нягтлан бодох*	*Э.Номин*	*95121272*

4. Төлбөрийн акт бэлтгэх үеийн чанарын хяналт

4.1 Чанарын хяналт хийсэн тэмдэглэл

№	Албан тушаалтан	Огноо	Чанарын хяналтаар өгсөн санал зөвлөмж	Гарын үсэг
1	Аудитын менежер	2023-02,25		
2	Тэргүүлэх аудитор	2023,02.25		

4.2 Төлбөрийн актыг хэвлэмэл хуудсанд хэвлэх зөвшөөрөл

№	Албан тушаал	Овог нэр	Огноо	Гарын үсэг
1	Тэргүүлэх аудитор	Х.Болдбаатар	2023-03-25	

[1] Монгол Улс, Ховд аймаг, Жаргалант сум, Цамбагарав баг, Засаг даргын Тамгын газрын байр, 3 давхар Утас: 70433061

8417143692
ПЮА0073 9066454

5. Төлбөрийн актыг баталгаажуулж, хүргүүлэх үеийн баримтжуулалт

№	Үзүүлэлт			Мэдээлэл оруулах хэсэг	Тайлбар
1	Төлбөрийн актыг баталгаажуулсан тушаалын		Огноо	2023-03-25	
			Дугаар		
2	Төлбөрийн актыг хүргүүлсэн албан бичгийн		Огноо	2023-03-25	
			Дугаар		
3	Төлбөрийн актыг хүлээлгэн өгсөн	Огноо		2023-03-25	
		Ажилтны	Овог нэр	Д.Энхжаргал	
			Албан тушаал	Аудитор	
4	Төлбөрийн актыг хүлээн авсан	Байгууллагын нэр		Мянгад ЗДТГ	
		Ажилтны	Овог нэр	Ч.Улаанхүү	
			Албан тушаал	Дарга	
5	Төлбөрийн актын хэрэгжилтийг хариуцах	Газрын нэр		Төрийн аудитын газар	
		Ажилтны	Овог нэр	Д.Энхжаргал	
			Албан тушаал	Аудитор	
6	Тооцоолсон зөвшөөрүүлсэн үр өгөөж	Санхүүгийн	Тоо	1	
			Дүн	1367500	
		Санхүүгийн бус үр өгөөжийн тоо			

[1] Монгол Улс, Ховд аймаг, Жаргалант сум, Цамбагарав баг, Засаг даргын Тамгын газрын байр, 3 давхар Утас: 70433061

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2023 оны 03 сарын 25 өдөр Дугаар 43/А2171128 Ховд

ХОА-2022/09/-НА-СТА-ТТЗ

ЗӨРЧИЛ АРИЛГАХ ТУХАЙ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Мянгад сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайланд аудитаар ОНХС-аас Цагаан булан багийн түүхэн альбом хэвлүүлэхэд 7.0, сумын ИТХ-ын 30 жилийн ойн түүхэн танилцуулга ном бүтээхэд 5.0, Ахмадаа ачилъя, залуучуудын хөгжлийг дэмжих, олон ястны өв соёлыг дэмжих, чадварлаг багш, хариуцлагатай тунгалаг төр гэсэн хөтөлбөрүүдэд 8.1, болзошгүй эрсдэл 3.5, нийтдээ 23.6 сая төгрөгөөр тус тус санхүүжүүлэхээр баталж, орон нутгийн хөгжлийн сангийн журамд заагдаагүй хөтөлбөр арга хэмжээнд хөрөнгийг зарцуулсан зөрчил илэрлээ.

Энэ нь *Сангийн сайдын 2021 оны 5 сарын 24-ний 86 дугаар тушаалаар баталсан "Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам"-ын 4.4 дэх заалт, Төсвийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.3.3-д "үндэсний их баяр наадмаас бусад баяр, наадам, ойн арга хэмжээ, шашны зан үйлийн болон ёслолын зардал" зарцуулахыг хориглоно* гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-т "*Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө.*" Гэж заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Дээрх зөрчилтэй холбоотой сангийн хөрөнгөөр хийж гүйцэтгэх ажлаа төлөвлөх, санхүүжилтийг олгохдоо "Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам", төсвийг үр ашигтай хэмнэлттэй зарцуулах, бүртгэлээр тавих хяналтыг сайжруулах. Албан шаардлагын биелэлтийг 2022 оны 06 дугаар сарын 10-ны дотор Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газарт[2] ирүүлэх.

2. Цаашид дээрх зөрчилтэй холбоотой алдаа, зөрчлийг дахин давтан гаргахгүй байх, байгууллагын дотоод хяналтыг сайжруулах, ажилтнуудын ажлын хариуцлагыг дээшлүүлж хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Тамгын газрын дарга Ч.Улаанхүү, нягтлан бодогч Э.Номин нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Х.БОЛДБААТАР
АУДИТОР Д.ЭНХЖАРГАЛ

2

[1] Монгол Улс, Ховд аймаг, Жаргалант сум, Цамбагарав баг, Засаг даргын Тамгын газрын байр, 3 давхар Утас: 70433061

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2023 оны 03 сарын 25 өдөр Дугаар 43/A2171128 Ховд

ХОА-2022/09/-НА-СТА-ТТЗ

ЗӨРЧИЛ АРИЛГАХ ТУХАЙ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Мянгад сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайланд аудитаар ОНХС-аас Цагаан булан багийн түүхэн альбом хэвлүүлэхэд 7.0, сумын ИТХ-ын 30 жилийн ойн түүхэн танилцуулга ном бүтээхэд 5.0, Ахмадаа ачилъя, залуучуудын хөгжлийг дэмжих, олон ястны өв соёлыг дэмжих, чадварлаг багш, хариуцлагатай тунгалаг төр гэсэн хөтөлбөрүүдэд 8.1, болзошгүй эрсдэл 3.5, нийтдээ 23.6 сая төгрөгөөр тус тус санхүүжүүлэхээр баталж, орон нутгийн хөгжлийн сангийн журамд заагдаагүй хөтөлбөр арга хэмжээнд хөрөнгийг зарцуулсан зөрчил илэрлээ.

Энэ нь *Сангийн сайдын 2021 оны 5 сарын 24-ний 86 дугаар тушаалаар баталсан "Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам"-ын 4.4 дэх заалт, Төсвийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.3.3-д "үндэсний их баяр наадмаас бусад баяр, наадам, ойн арга хэмжээ, шашны зан үйлийн болон ёслолын зардал" зарцуулахыг хориглоно* гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-т "*Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө.*" Гэж заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Дээрх зөрчилтэй холбоотой сангийн хөрөнгөөр хийж гүйцэтгэх ажлаа төлөвлөх, санхүүжилтийг олгохдоо "Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам", төсвийг үр ашигтай хэмнэлттэй зарцуулах, бүртгэлээр тавих хяналтыг сайжруулах. Албан шаардлагын биелэлтийг 2022 оны 06 дугаар сарын 10-ны дотор Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газарт[2] ирүүлэх.

2. Цаашид дээрх зөрчилтэй холбоотой алдаа, зөрчлийг дахин давтан гаргахгүй байх, байгууллагын дотоод хяналтыг сайжруулах, ажилтнуудын ажлын хариуцлагыг дээшлүүлж хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Тамгын газрын дарга Ч.Улаанхүү, нягтлан бодогч Э.Номин нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Х.БОЛДБААТАР
АУДИТОР Д.ЭНХЖАРГАЛ

[1] Монгол Улс, Ховд аймаг, Жаргалант сум, Цамбагарав баг, Засаг даргын Тамгын газрын байр, 3 давхар Утас: 70433061

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2023 оны 03 сарын 25 өдөр   Дугаар 42/А2171128   Ховд

ХОА-2022/09/-НА-СТА-ТТЗ
ЗӨРЧИЛ АРИЛГАХ ТУХАЙ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Мянгад сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайланд аудит хийхэд Засаг даргын тамгын газар нь шатахууныг зарцуулалтад хяналт хэрэгжүүлээгүй, жолоочийн спидометрийн заалт дутуу, авто машин ашиглах эрхгүй албан тушаалтан шатахууны зардалд 3094550 төгрөгийг зарцуулсан зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.2-т "Аймаг, нийслэл, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын дарга, аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн Засаг даргаас бусад этгээд албан тушаалын суудлын автомашин ашиглахыг хориглоно", Төсвийн тухай хуулийн 6-р зүйлийн 6.4.1-д"төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18-р зүйлийн 18.1-д “Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ” гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-т “*Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө.*” Гэж заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Шатахууныг зарцуулалтад тавих дотоод хяналтыг сайжруулах,холбогдох хууль журмын дагуу зарцуулах албан шаардлагын биелэлтийг 2022 оны 06 дугаар сарын 10-ны дотор Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газарт[1] ирүүлэх.

2. Цаашид дээрх зөрчилтэй холбоотой алдаа, зөрчлийг дахин давтан гаргахгүй байх, байгууллагын дотоод хяналтыг сайжруулах, ажилтнуудын ажлын хариуцлагыг дээшлүүлж хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Тамгын газрын дарга Ч.Улаанхүү, нягтлан бодогч Э.Номин нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

ДАРГА,ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР *Х.БОЛДБААТАР*

АУДИТОР *Д.ЭНХЖАРГАЛ*

[1] Монгол Улс, Ховд аймаг, Жаргалант сум, Цамбагарав баг, Засаг даргын Тамгын газрын байр, 3 давхар Утас: 70433061

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2023 оны 03 сарын 25 өдөр Дугаар 42/A2171128 Ховд

ХОА-2022/09/-НА-СТА-ТТ3

ЗӨРЧИЛ АРИЛГАХ ТУХАЙ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Мянгад сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайланд аудит хийхэд Засаг даргын тамгын газар нь шатахууныг зарцуулалтад хяналт хэрэгжүүлээгүй, жолоочийн спидометрийн заалт дутуу, авто машин ашиглах эрхгүй албан тушаалтан шатахууны зардалд 3094550 төгрөгийг зарцуулсан зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.2-т "Аймаг, нийслэл, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын дарга, аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн Засаг даргаас бусад этгээд албан тушаалын суудлын автомашин ашиглахыг хориглоно", Төсвийн тухай хуулийн 6-р зүйлийн 6.4.1-д"төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18-р зүйлийн 18.1-д "Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ" гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-т "*Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө.*" Гэж заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Шатахууныг зарцуулалтад тавих дотоод хяналтыг сайжруулах,холбогдох хууль журмын дагуу зарцуулах албан шаардлагын биелэлтийг 2022 оны 06 дугаар сарын 10-ны дотор Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газарт[1] ирүүлэх.

2. Цаашид дээрх зөрчилтэй холбоотой алдаа, зөрчлийг дахин давтан гаргахгүй байх, байгууллагын дотоод хяналтыг сайжруулах, ажилтнуудын ажлын хариуцлагыг дээшлүүлж хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Тамгын газрын дарга Ч.Улаанхүү, нягтлан бодогч Э.Номин нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

ДАРГА,ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР *Х.БОЛДБААТАР*

АУДИТОР *Д.ЭНХЖАРГАЛ*

[1] Монгол Улс, Ховд аймаг, Жаргалант сум, Цамбагарав баг, Засаг даргын Тамгын газрын байр, 3 давхар Утас: 70433061